

Dinsdag 30 september 2014

Compassie

Tussen kracht en medelijden

Petra Bolhuis, filosoof en orthopedagoog

Theo Meereboer, filosoof

LEESTIPS

Boek van Karen Armstrong: Compassie (ISBN 9789023459736)

TED talks links:

<http://charterforcompassion.org/>

en verder een hele serie lezingen over compassie; http://blog.ted.com/2009/11/01/countdown_to_th/

Zie tekst pagina 2, een mooi voorbeeld van compassie of het gebrek daaraan en hoe het begrip 'wij' daar een rol in speelt.

Als compassie een relatie heeft met het vermogen tot empathie, dan zien we ook in de dierenwereld voorbeelden van compassie over de grens van soortgenoten heen. Zie

<https://www.youtube.com/watch?v=Wv6v3MDj5Ww>

MARJOLIJN VAN HEEMSTRA – Trouw 12/05/12

'De manier waarop we ruzie maken zegt alles over de manier waarop we samenleven', zegt de oma van Marjolijn van Heemstra. Om uit te zoeken of dat klopt, gaat ze op zoek. Naar ruzie.

info@marjolijnvanheemstra.nl

De man met de krullen schudt zijn hoofd. Hij gaat geen ruimte maken. Jolanda draait zich naar mij. Kunnen jullie dan niet een beetje naar rechts? Ik kijk naar de kleden vol miskopen, afdankers en kleding die al tien jaar weigert weer in de mode te raken.

Natuurlijk kan ik een beetje naar rechts. Het is Koninginnedag, vrijmarkt. Ik ga hier geen fortuin maken, ik sta hier voor de gezelligheid.

Sorry, hoor ik mezelf zeggen, dat gaat niet lukken.

Jolanda kijkt ongelovig van mij naar de man met de krullen die naast ons zijn collectie vergeelde videobanden verkoopt. De man haalt zijn schouders naar haar op, kijkt weg, naar mij. En ik wil het niet, maar toch wissel ik een blik van verstandhouding met hem uit. Wij staan hier al twee uur in de zon te verkopen. Wij zijn vroeg opgestaan, hebben onze tassen met zoi hierheen gesleept. De man met de krullen heeft koffie voor mij gehaald en ik heb hem twee fluorescerende veters cadeau gedaan uit de sportschoenen van mijn ex. Onze kleden liggen precies tegen elkaar aan, we zijn goede burens, niets meer aan doen. Jolanda kan nu niet zomaar de ruimte tussen ons komen opeisen, hoe hard ze ook volhoudt dat zij die plek vorige week al heeft afgeplakt.

Jolanda zet haar euroshopper tas op de grond, boven op de collectie Home Alone video's van mijn buurman. Hij bromt iets, kijkt besluiteloos naar de tas. Hij wil natuurlijk geen ruzie op Koninginnedag. Ik ook niet. Maar Jolanda maakt het ons moeilijk. Ze zet haar andere tas nu op de hoek van mijn kleed, boven op een stapel verwassen sportkleding. Als jullie allebei een beetje inschikken pas ik er prima bij, zegt ze fel.

Ik staar naar de tas die groot en lelijk ruimte staat in te nemen op mijn perfect geordende kleed. Waarom voelt het alsof Jolanda mij zojuist de oorlog heeft verklaard? Waarom vind ik het zo ingewikkeld mijn kleed een stukje op te schuiven?

Voor ik een goed antwoord kan bedenken tilt mijn buurman met een groots gebaar de euroshopper tas van zijn Home Alone collectie en zet hem voor zijn kleed op straat.

Je past er gewoon niet bij, snauwt hij.

Ongemakkelijk draait hij zich om. We weten allemaal dat hij liegt. Jolanda past er best bij, alleen willen we haar niet. Ze verstoort het evenwicht.

Ik denk aan wat een docent ooit vertelde: in veel talen wordt voor 'vreemde' en 'vijand' hetzelfde woord gebruikt. De mens, zei de docent, lijdt nog steeds aan neofobie. Angst voor het nieuwe. Een overblijfsel uit de tijd dat we in kleine groepen samenleefden en ieder nieuw mens dat verscheen per definitie een vijand was.

Jolanda is ons nieuwe mens. Een vijand.

Ik wil Jolanda niet tussen mij en de buurman, maar ik wil ook geen neofob zijn. Ik stel haar voor om haar te helpen een grotere plek te vinden. Verbaasd stemt ze in. Schuin tegenover ons blijkt net iemand te vertrekken. Opgelucht stalt Jolanda daar de inhoud van haar zolder op een oud gordijn. Nu ze een eigen plek heeft, tegenover ons, is de vijandigheid verdwenen. Na een uur is Jolanda van een nieuw mens veranderd in een oude bekende. De buurman haalt koffie voor haar. En als ze een man met een kar vol elektronica wegstuurt die zegt dat hij haar plek vorige week al had afgeplakt knikken we begripend naar haar. Het is precies goed zo. Die man past er gewoon niet bij.

Marjolijn van Heemstra is schrijver en theatermaker.